

MTA TUDOMÁNYBARÁT TELEPÜLÉS MOZGALOM

Éves Beszámoló és Integrált Programterv

Település neve: Leányfalu- <https://www.leanyfalu.hu/leanyfalu/tudomanybarat-telepules>

E-mail cím és telefonszám: lf.faluhaz@gmail.com

Benyújtás dátuma: 2026. szeptember 8.

Összefoglaló és jövőkép: Célja, hogy rendszerezett formában mutassa be településünk elmúlt évi tudománybarát tevékenységét, valamint a következő időszakra vonatkozó strukturált programtervét, elősegítve a helyi közösség tudományos megbecsültségét és a Tudománybarát Település elismerés elnyerését.

I. Rész: Visszatekintés – Megvalósult programok és tevékenységek Leányfalun

1. Tudományos személyiségek emlékének ápolása és évfordulók

„Gyulai 200” emlékkiállítás és rendezvénysorozat: Gyulai Pál irodalomtörténész, kritikus, az MTA egykori tagja születésének 200. évfordulója alkalmából a Leányfalui Hely- és Irodalomtörténeti Kiállítóhelyen időszaki emlékkiállítás nyílt. Gyulai Pál életének későbbi szakaszában került kapcsolatba Leányfaluuval, ahol az apósa által építtetett Szendrey villában töltött sok időt. Többek között Gyulai Pálnak köszönhető, hogy településünk a 19. század végén az irodalmi és szellemi élet kedvelt helyszíne lett. Születésének 200. évfordulója alkalmából Leányfalu több programmal is tiszteleg Gyulai Pál emléke előtt, amelyek közül a legkiemelkedőbb a GYULAI 200 című időszaki kiállítás, amely a leányfalui Szendrey-villából származó személyes relikviákat mutatja be. A kiállításához kapcsolódóan tárlatmegnyitót egy magas színvonalú irodalomtudományi kerekasztal-beszélgetéssel kötöttük össze. A szakmai diskurzus során a korszak neves kutatói járták körül Gyulai Pál akadémikusi munkásságát, kapcsolati hálóját és leányfalui kötődéseit. A beszélgetés résztvevői voltak: *Gyimesi Emese* irodalom- és társadalomtörténész, a korszak elismert Szendrey Júlia-kutatója, *Owaimer Oliver* irodalomtörténész, kritikus, és *Radnai Dániel*

A rendezvény a helyi lakosság, a pedagógusok és az idelátogatók számára is kézzelfogható közelségbe hozta a modern akadémiai kutatások eredményeit

Gyulai Pál irodalmi emlékséta: Leányfalu élő hagyományára építve, az MTA egykori tagja születésének 200. évfordulójához kapcsolódóan tematikus sétát indítottunk. A résztvevők szakavatott vezetéssel járhatták be a tudós-kritikus leányfalui kötődésű helyszíneit. A séta során az irodalomtörténeti tények és anekdoták segítségével elevenedett meg a reformkor és a kiegyezés utáni tudományos élet atmoszférája.

Móricz Zsigmond fotókiállítás Kálmán Kata képeiből:

A „Hazaköltözött képek – Kálmán Kata fotográfiái Móricz Zsigmondnál Leányfalun” címmel kiállítás nyílt Leányfalun, amely **2026. szeptember 30-ig** látogatható.

A program szakmai tartalma: Kálmán Kata Leányfalun rögzített, csaknem egy évszázadon át rejtve maradt fényképei itt váltak először nyilvánosan hozzáférhetővé. A tárlaton bemutatott egyedülálló alkotások egy olyan, nagyjából hetven darabból álló, mindeddig nem közölt és ismeretlen beállításokat tartalmazó fotósorozat részei, amelyek alapjaiban gazdagítják a korszak szociofotós örökségét. A bemutatott anyagot Medve Mihály, a kiállítás kurátora válogatta össze saját, exkluzív magángyűjteményéből. társadalmi valóságát a tudományos igényű fotóművészet eszközeivel.

2. A tudomány és a művészet megjelenítése a kültéri és beltéri közösségi terekben

Innovatív közösségi terek – A megújult Kerítésgaléria ismeretterjesztő szerepe:

A Faluház elé áthelyezett, új köntösbe öltöztetett impozáns kovácsoltvas Kerítésgaléria a település informális és akadálymentes tudásközpontjává vált, amely a gyakorlatban valósítja meg a tudomány közösségi terekbe való integrálását. A galéria folyamatosan forgó tárlatai (mint az irodalomtörténeti forráskutatásokon alapuló Nagy László életét és munkásságát bemutató tárlat, vagy a határon túli magyar kulturális és művészettörténeti örökséget bemutató *Erdélyi művészek Leányfalun* című kiállítás) közvetlenül a mindennapi élettérben hozzák közelebb a tudományos és kulturális ismereteket a lakossághoz és az idelátogatókhoz, minden korosztályt megszólítva.

3. Ismeretterjesztő, kulturális és közösségi rendezvények

"KÉK SZÍVVEL" címmel az autizmus és a neurodiverzitás világnapjához kapcsolódóan egy programsorozatot terveztünk Leányfalun, amely beszélgetésekkel, filmekkel, kiállítással mutatja be az autizmussal élők világát és a sokszínű önkifejezés lehetőségeit. A Faluház és Ravasz László Könyvtár szervezésében megvalósuló hiánypótló szakmai és érzékenyítő programsorozatra szülőket, gyerekeket és pedagógusokat is meghívtunk. A rendezvény a pszichológia és a gyógypedagógia legújabb megközelítéseit hozta el a gyakorlatban szakértői

előadásokkal, témába vágó filmvetítéssel, közönségtalálkozóval és kapcsolódó kortárs tematikus kiállítással.

Dokumentumfilm-klub indítása: Új kezdeményezésként elindítottuk a helyi filmklubot, amelynek keretében tudományos, történelmi és társadalmi témájú dokumentumfilmeket vetítettünk. A vetítéseket követő beszélgetések lehetőséget adtak a látottak kritikai és tudományos igényű megvitatására.

Leányfalui Zenei Fesztivál: A település kiemelkedő kulturális seregszemléje, amely a magas kultúra és a zenetudományi értékek közvetítését szolgálta a helyi lakosság és a Dunakanyarba látogatók számára. A fesztivál célja a közösségépítés mellett az, hogy elhozza a hazai zenei elit képviselőit a településre, ezzel megvalósítva az Akadémia által is szorgalmazott szellemi értékteremtést és a fiatal generációk zenei-kulturális nevelését.

Élethosszig tartó tanulás és egyetemi szintű ismeretterjesztés

A Szenior Akadémia

A Faluházban évek óta sikeresen működő *Szenior Akadémia* előadássorozat a tudományos ismeretek széles körű megosztásának és az idősebb generációk mentális aktivizálásának kiemelt fóruma. A program keretében elismert szakemberek és kutatók hozzák el a legújabb tudományos eredményeket a lakosságnak. Az elmúlt időszakban kiemelkedő érdeklődés kísérte a helytörténeti előadásokat, illetve **Lator Anna kulturális antropológus** előadását a fejlődő térségek humanitárius kihívásairól, valamint **Huszárné Kürti Éva mentálhigiénés szakember** prezentációját a fizikai aktivitás és a neurológiai egészség (demenciamegelőzés) összefüggéseiről. A kezdeményezés közvetlenül hozzájárul a tudomány társadalmi megbecsültségéhez és a generációk közötti tudásátadáshoz.

II. Programterv és Ütemezés az idei évre

A sikeres múltbeli kezdeményezésekre építve Leányfalui Önkormányzata és helyi intézményhálózata az alábbi strukturált programtervet irányozza elő a következő időszakra.

1. Tervezett kiemelt események és tudományos ismeretterjesztés

Kortárs tudományos és irodalomtörténeti könyvbemutatók (2026. ősz): A tudományos igényű irodalomtörténeti ismeretterjesztés folytatásaként a Faluház újabb nívós kötetbemutatóknak ad otthont. Szilágyi Zsófia egyetemi tanár és Owaimer Oliver irodalomtörténész legújabb kutatási eredményeit, köteteit mutatjuk be, közvetlen párbeszédet teremtve a kutatók és a helyi olvasóközönség között.

Szilágyi Zsófia: Iskolatáska. Tanárok és iskolák a 20–21. századi irodalomban

A program szakmai tartalma: A József Attila-díjas irodalomtörténész, egyetemi tanár tanulmánykötetének leányfalui bemutatója a neveléstörténet, a pedagógia és az irodalomtudomány metszéspontjait vizsgálja. A rendezvény nem csupán klasszikus

könyvismertető lesz, hanem egy mélyebb társadalomtudományi beszélgetés az iskola mint közös társadalmi tapasztalat szerepéről, a diák- és tanárszerepek 20-21. századi alakulásáról, valamint a magyar irodalomoktatás és a tudományátadás aktuális dilemmáiról. A program kiemelten szolgálta a helyi pedagógusok, szülők és diákok megszólítását, összekötve a tudományos reflexiót a mindennapi oktatási tapasztalatokkal.

Owaimer Oliver: A költő születése. A Petőfi-emlékezet kialakulása.

A program szakmai tartalma: Az Akadémiai Kiadó gondozásában megjelent kötet bemutatója a leányfalu Móricz Zsigmond-múzeumban valósul majd meg, szorosan kapcsolódva a nemzeti emlékezetkutatáshoz. *A költő születése* című kötete azt vizsgálja, hogy miként válhatott Petőfi Sándor a magyar emlékezet egyik legmeghatározóbb alakjává, és hogyan alakult ki az a sokrétű társadalmi-kulturális konstrukció, amelyet ma köznyelven Petőfi-kultuszként ismerünk.

Régészeti előadássorozat – A római Limes kutatása: Leányfalu és a Dunakanyar római kori örökségére építve szakértő régészek és történészek bevonásával előadást szervezünk a római védelmi vonal (Limes), valamint a helyi katonai őrtorony történetéről és régészeti feltárásairól. A program célja a lokális történelmi identitás megerősítése a modern régészettudomány legújabb eredményeinek tükrében.

A „Senior Akadémia” programsorozat folytonossága: Az élethosszig tartó tanulás jegyében a közérthető előadássorozat új évaddal folytatódik, kiemelten fókuszálva a társadalomtudományok, a humánbiológia és az egészségmegőrzés aktuális kérdéseire.

„Kék szívvel” autizmus másképpen programsorozat folytatása: A nagy sikerű érzékenyítő és szakmai sorozat folytatódik, újabb szakértők, pszichológusok és fejlesztő szakemberek bevonásával, hogy közelebb hozzák a neurodiverzitás és az autizmus témakörét a helyi családokhoz és pedagógusokhoz.

Dokumentumfilm-klub folytatása (Tudományos és társadalmi fókusz): A tavalyi sikeres vetítések alapján a filmklub új évadot indít Leányfalu Hely- és Irodalomtörténeti Kiállítóhelyen (Móricz-múzeum). A program továbbra is a tudományos ismeretterjesztésre és a kritikai gondolkodás fejlesztésére épül: újabb ökológiai, tengerbiológiai, környezetvédelmi és pszichológiai fókuszú dokumentumfilmeket vetítünk, amelyeket meghívott szakértőkkel, kutatókkal való pódiumbeszélgetések követnek.

2. Ifjúsági programok és tehetséggondozás

Helytörténeti és tudományos vetélkedő gyerekeknek: A helyi általános iskola diákjai számára interaktív vetélkedőt hirdetünk. A program célja, hogy a gyerekek játékos formában, forráskutatással és terepbejárással ismerkedjenek meg Leányfalu történelmi, természeti és szellemi (Gyulai Pál, Móricz Zsigmond, Gyulai Pál, Bibó István) örökségével, ezáltal fejlesztve a kritikai gondolkodást és a tudományos kíváncsiságot.

Fenntarthatóság és innováció: A „Tudomány fája” kezdeményezés

A programterv részeként Leányfalu vállalja a „Tudomány fája” ünnepélyes elültetését. A fa mellett elhelyezett, QR-kóddal ellátott információs tábla közvetlenül összeköti a fizikai teret a digitális tudástárral: a kódot beolvasva a lakosok és látogatók hozzáférhetnek a település tudományos múltját (Gyulai Pál akadémikusi munkásságát) és a Szenior Akadémia aktuális anyagainak bemutató digitális felületéhez.

Legalább 10 akadémikus nevét fel tudjuk sorolni, akik kötődnek Leányfaluhoz, e személyek nevei és munkásságuk is megjelenhetne a QR kód alatt:

1. Csathó Kálmán (1881-1964)

író, rendező, az MTA tagja, a Nemzeti Színház főrendezője.

2. Csengery Antal (1822-1880).

reformpolitikus, publicista, közgazdász és történetíró, az MTA tagja, (1845-49 között)

3. Gombocz Zoltán

magyar nyelvtudós, egyetemi tanár, a Magyar Tudományos Akadémia levelező, majd rendes tagja.

4. Győrfy György (1917-2000)

történész, az MTA tagja

5. Heinrich Gusztáv (1845-1922) .

irodalomtörténész, egyetemi tanár, az MTA tagja, főtírkára, a Kisfaludy Társaság tagja. Számos folyóirat és könyvsorozat (Régi Magyar Könyvtár, Olcsó Könyvtár) szerkesztésében vett részt

6. Márai Sándor (1900-1989)

író, költő, újságíró, az MTA tagja. A II. világháború alatt kezdett naplói szinte külön műfajt képeznek, tökéletes korrajzot mutatnak. 1990-ben Kossuth-díjat kapott. 1944-45-ben a német megszállás idején lakott Leányfalun. (Erdész u.2.)

7. Ravasz László (1882-1975) .

Dunamelléki református püspök, az MTA tagja, lapszerkesztő, megjelent számos tanulmánya, irodalmi cikke, ígehirdetése. Újjászervezte a Magyar Protestáns Irodalmi Társaságot (1924), 1953-ban lelkészként is nyugdíjba vonult, és Leányfalura költözött.

8. Szentágothai János (1912-1994)

Kossuth-díjas anatómus, neurobiológus, az MTA elnöke, országgyűlési képviselő

9. Vámosy Zoltán (1868-1953 Leányfalu)

gyógyszerkutató, akadémikus (Szent Imre herceg u. - Vámosi köz)

10. Somogyi Péter (Szentendre, 1950 –)

magyar neurobiológus, a biológiai tudomány doktora, MTA tagja

11. Stépán Gábor (Budapest, 1953. –)

Széchenyi-díjas magyar gépészmérnök, egyetemi tanár, a MTA tagja

12. Szász Béla (Pócsmegyer, 1865. – Budapest, 1931.)

magyar jogász, az MTA levelező tagja